

1. ÚVOD

V rámci postupného zveřejňování výsledků terénního archeologického výzkumu v oblasti Těšetic-Kyjovic, okr. Znojmo, přináší 4. svazek edice Těšetice-Kyjovice výsledky a zobecnění odkryvu vnitřního rondelu osady lidu s moravskou malovanou keramikou v trati „Sutny“. Jde tu především o zachycení terénní situace vnitřního kruhu a o stručnou informaci o vnějším rondelu (ten bude vyhodnocen samostatně). Archeologický inventář je zde předkládán jen předběžně a to v rámci obecného datování objektu; i ten bude — pro velké množství — později zpracován speciálně: počítá se s jeho strojně početní exkavací. Podstatnou část předkládaného svazku pak představuje srovnávací materiál. Přibližně 60 rondelů, známých dnes již v Evropě, lze i přesto, že výzkum kruhů je stále ještě v začátcích, využít k vyvození určitých závěrů jak pro vlastní terénní práce na příkopových objektech, tak i pro interpretaci rondelů a naznačení jejich sociálního významu v rámci mladoneolitické společnosti. Lze tedy tuto práci chápat i jako úvod do „rondelové archeologie“.

Terénní archeologický výzkum na lokalitě „Sutny“ u Těšetic-Kyjovic probíhá soustavně od roku 1967. Realizuje jej katedra archeologie a muzeologie FF UJEP (současné oddělení archeologie katedry dějin SSSR, socialistických zemí a archeologie) v úzké spolupráci s Jihomoravským muzeem ve Znojmě a JZD Mír v Práčích, za mnohostranné podpory stranických a státních orgánů Znojemska. Výzkum vnitřního rondelu probíhal v letech 1968-1978 pod vedením autora tohoto svazku. Podílela se na něm řada pracovníků bývalé katedry archeologie a muzeologie, jmenovitě M. Bálek, E. Kazdová, Z. Koldánová, P. Košťuřík, H. Palátová, Z. Ondráčková, S. Ševčík, P. Šindelář, J. Špaček a L. Zelinka. Výzkumu se také přímo účastnil ředitel Jihomoravského muzea V. Vildomec s některými spolupracovníky, jmenovitě M. Štaffovou, A. Strakovou-Humpolovou a J. Kovárníkem. Nelze dále vyjmenovat všechny studenty a brigádníky, kteří se za léta při terénních odkryvech vystřídali a jejichž podíl na výsledcích a na dokumentaci objektů není zanedbatelný. Rád bych vzpomněl alespoň posluchačů archeologie brněnské univerzity, Karlovy univerzity v Praze a Komenského univer-

zity v Bratislavě, studentů historie Palackého univerzity v Olomouci i posluchačů archeologie některých polských a německých univerzit.

Na výzkumu se dále podíleli, ať přímou účastí, či speciálními expertízami, četní odborníci příbuzných vědních oborů. Záměrem interdisciplinárního přístupu bylo dosáhnout co nejvšestrannějšího pohledu na danou lokalitu v době starší lengyelské kultury, speciálně na jednotlivé tematické celky této modelové osady. Tak je nutno zmínit v první řadě průběžnou spolupráci kvartérních geologů A. Zemana a P. Havlíčka, petrografů a petroarcheologů J. Štelcila a A. Přichystala, paleobotaniků F. Kühna, E. Opravila a E. Rybníčkové, paleontologa O. Fejfara, osteologa L. Peškeho, antropoložky A. Lorencové i četných archeologů-specialistů, jmenovitě M. Kaczanowské, J. Kovárníka, M. Olivy a M. Salaše. Všestrannou pozornost věnoval výzkumu po léta také Z. Weber, ať již na poli terénní prospekce nebo v rámci vyhodnocování nálezového inventáře. Práce uvedených specialistů byly většinou již alespoň předběžně zveřejněny a názvy některých z nich čtenář nalezne zaneseny také v soupisu použité literatury v závěru této knihy. Odborné příspěvky některých uvedených badatelů jsou ostatně také přímou součástí tohoto svazku a jiné budou zveřejněny v dalších připravovaných dílech.

Všem uvedeným, i těm, jejichž jména pro nedostatek místa uvést nebylo možno, chci při příležitosti, jíž je ukončení rukopisu knihy, ze srdce poděkovat. Vytvářeli široký badatelský kolektiv, jehož součinnost měla velmi blízko ideálu vědeckého týmu. Byť toto semknutí zástupců různých vědních oborů bylo poměrně krátké a vlivem různých okolností a zásahů nepřetrvalo až do současnosti, stalo se prototypem komplexního mezioborového řešení aktuální vědecké problematiky na poli naší nejstarší historie. Výzkum v Těšeticích-Kyjovicích ostatně pokračuje dále a jest si přát, aby jeho nové vedení v kdysi nastoupené interdisciplinární cestě pokračovalo.

Při příležitosti publikace ústřední části osady lidu s moravskou malovanou keramikou v Těšeticích-Kyjovicích je mi milou povinností vzpomenout zásluh, které si o zdejší výzkum získal někdejší vedoucí katedry prehistorie (později archeologie a muzeologie) FF UJEP v Brně emerit. prof. dr. František Kalousek, jehož péče o těšeticickou vědecko-výzkumnou základnu byla příkladná. Podobně si ve vztahu k této expedici počínal nástupce prof. Kalouska doc. dr. Radko M. Pernička, jehož dnes vzpomínám tím více, čím rychleji se vzdaluje doba jeho trvalého odchodu z našeho středu. Chci dále vzpomenout dlouhodobého zájmu a účastenství akademika Josefa Poulíka, rektorů UJEP v Brně prof. Vladimíra Vašků, prof. Vojtěcha Kubáčka a prof. Bedřicha Čerešňáka, děkana filozofické fakulty prof. Jana Chloupka, proděkanů této fakulty prof. Jaroslavy Pačesové, prof. Františka Mainuše a doc. Stanislava Žaži a nikoliv na posledním místě tajemníka fakulty dr. Leopolda Lederera.

Mnoha domácím i zahraničním kolegům jsem zavázán za zájem o výzkumy v Těšeticích-Kyjovicích, i za konzultace, rady a pomoc při přípravě tohoto svazku. Děkuji zvláště H. Beckerovi, H. Behrensovi, N. Ka-

liczovi, D. Kaufmannovi, G. Kossackovi, E. Lenneisové, H. Maurerovi, Chr. Neugebauer-Mareschové, J.-W. Neugebauerovi, J. Petraschovi, H. Quittovi, E. Ruttkayové, F. Schlettemu, K. Schmotzovi, E. Schröterovi, H. Todorovové, M. Bálkovi, M. Buchvaldkovi, A. Humpolové, V. Janákovi, J. Kovárníkovi, M. Kšicovi, L. Kunderovi, Z. Měřínskému, S. Míšovi, V. Němejcové-Pavúkové, B. Novotnému, V. Ondrušovi, J. Pavelčíkovi, I. Pavlů, J. Pavúkovi, E. Pleslové-Štikové, I. Rakovskému, M. Salašovi, D. Ševčíkové, S. Šiškoví, R. Tichému, M. Vávrovi, J. Vizdalovi, V. Vokolkovi, M. Zápotocké a M. Zápotockému.

S vděkem vzpomínám práce svých bývalých nejbližších spolupracovníků E. Kazdové, P. Košťuríka a H. Palátové, kteří výzkumu těšetickeho rondelu věnovali nemálo práce. Děkuji posléze za velmi dobrou spolupráci spoluautorům tohoto svazku A. Lorencové, A. Zemanovi a P. Havlíčkovi.

Prof. dr. Bohuslavu Novotnému navíc vděčím za četné rady a příznivé posouzení rukopisu práce pro tisk. Vedoucímu katedry dějin SSSR, socialistických zemí a archeologie prof. dr. Josefu Kolejkovi děkuji za doporučení svazku do Spisů FF UJEP.

Při přípravě fotodokumentace k této knize jsem využil fotoarchivu oddělení archeologie. Na pořizování terénní fotodokumentace výzkumu rondelu se podíleli M. Bálek, V. Podborský, S. Ševčík, J. Špaček a L. Zelinka. Autorem fotografií nálezového inventáře je A. Škára. Za účinnou pomoc při pořizování grafické dokumentace děkuji zvláště S. Ševčíkovi a M. Bálkovi.

Závěrem vyjadřuji slova díky za dlouholetou všestrannou podporu, které se těšetickeému výzkumu dostávalo od veřejnosti Znojemska, od místních občanů a členů JZD Mír a od stranických a státních orgánů okresu. Za všechny děkuji alespoň vedoucímu tajemníkovi OV KSČ Zdeňku Radovi, bývalému předsedovi ONV Janu Navrátilovi, místopředsedkyni ONV Marii Kocové a předsedovi JZD Mír v Práčích Aloisu Švrčkovi. Děkuji také Anně Ludvíkové, Janu Ludvíkovi a + Janu Otáhalovi, těšetickeým občanům, kteří se po léta starali o provoz výzkumné stanice v Těšeticích a o hospodářské zajištění výzkumu.

Za pomoc při přípravě rukopisu do tisku a za mimořádnou péči, kterou věnoval knize v době její výroby, vděčím redaktorovi Vydavatelství UJEP Františku Hermanovi.

Knihu připisuji památce objevitele moravské malované keramiky a průkopníka archeologie na jihozápadní Moravě Jaroslava Palliardiho při příležitosti stého výročí jeho prací ve Znojmě-Novosadech.

Brno, listopad 1986

Vladimír Podborský

